

Vaasan hallinto-oikeuden lausuntopyyntö koskien valitusta lupajaoston päätöksestä 2.3.2023 § 19

Kaupunginhallituksen lupajaosto 01.06.2023 § 43
128/11.01.00.06/2021

Valmistelija	Ympäristönsuojelusihteri
Lausuntopyyntö	Lieksan kaupunginhallituksen lupajaosto on vastaanottanut 26.4.2023 (Dianro 416/03.04.04.19/2023) päivätyt, Vaasan hallinto-oikeudelle osoitetun valituksen koskien Lieksan kaupunginhallituksen lupajaoston 2.3.2023, § 19 päätöstä. Lausunto on toimitettava hallinto-oikeuteen viimeistään 24.5.2023. Vaasan hallinto-oikeus on antanut lisäaikaa lausunnon antamiseen 2.6.2023 saakka. Lausunto tulee toimittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ensisijaisesti sähköisesti vaasa.hao@oikeus.fi .
Valitusasia	Kiinteistön 422–418–8–42 omistajat (jatkossa valittajat) vaativat Vaasan hallinto-oikeutta kumoamaan kaupunginhallituksen lupajaoston päätöksen ja velvoittaa Asunto Oy Nurmijärven Rivit (jatkossa rivitaloyhtiö) siirtämään ilmavesilämpöpumpun ulkoyksikön rivitalon muulle seinustalle. Jos ulkoyksikkö siirretään rakennuksen länsipäätyyn, rivitaloyhtiö tulee velvoittaa lisäksi rakentamaan absorboiva ja heijastava meluaita valittajien kiinteistön suuntaan. Lisäksi valittajat vaativat Lieksan kaupungin korvaamaan asian käsittelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut viivästyskorkeineen. Perusteluina valittajat esittävät mm., että lupajaosto on virheellisesti arvioinut, ettei ilmavesilämpöpumpun tuottama ääni aiheuttaisi YSL 5 § 1 momentin 2 kohdan mukaista haittaa. Lupajaosto on niin ikään virheellisesti arvioinut, ettei kyse olisi sellaisesta naapurussuhdelain 17 §:ssä tarkoitettusta kohtuuttomasta rasituksesta, jonka myötä laitteelta olisi tullut edellyttää ympäristölupaa ympäristönsuojelulain 27 §:n nojalla.
Asian taustaa	<p>Toinen valittajista otti yhteyttä Lieksan kaupungin rakennusvalvontaan sähköpostitse 25.11.2018 tiedustellen mm. ilmavesilämpöpumpun asentamisen luvanvaraisuutta ja minkälaisia desibelimääriä naapurin pihalle saa tuottaa. Kiinteistönomistaja totesi, että naapurissa olevaan rivitaloyhtiöön on asennettu kaksi ilmalämpöpumpun ulkoyksikköä vuonna 2017. Ulkoyksikkö on asennettu suuntautuen valittajien piha-alueelle. Ilmalämpöpumppujen toiminnassa oli ollut ongelmia ja ne ovat toimineet satunnaisesti. Nyt ilmalämpöpumput on saatu toimimaan halutulla tavalla ja ne käyvät lähes taukoamatta. Lisäksi hän tiedusteli suorittaako rakennusvalvonta melumittauksia. Kiinteistön omistajat kokevat laitteen käyntiäänien häiritseväksi ulkona ja kiusallisena sisätiloissa.</p> <p>Rakennusvalvonta pyysi rivitaloyhtiön isännöitsijältä tarkennuksia ja täsmällisempää tietoa tehdyistä asennustöistä ja niiden laajuudesta. Kyseessä oli öljylämmityksen rinnalle asennetusta ilmavesilämpöpumpusta lämmönjakohuoneeseen ja pumpun varaajan asentamisesta lämmönjakohuoneen vieressä olevaan varastoon. Asuintiloihin ei ollut muutoksia tehty. Asennettu laite on Mitsubishi PUHZ-SH230YKA2, jonka meluarvoiksi valmistaja on ilmoittanut 44/75 dB. Melutasot tarkoittavat, että laite voi aiheuttaa sisätiloihin 44 dB:n melutason ja ulkona 75 dB.</p> <p>Kyseessä ei ollut sellainen hanke, joka tarvitsee lupaa rakennusvalvonnan taholta. Hankkeesta ei myöskään tarvitse tehdä rakentamisilmoitusta rakennusvalvontaan. Ulkoyksikön korkean melutason vuoksi katsottiin</p>

kuitenkin tarpeelliseksi selvittää tarkemmin valittajien kiinteistöön 422–418–8–42 kohdistuvaa melua.

Rakennustarkastuspäällikkö kävi suorittamassa valittajien kiinteistöllä melumittaukset maaliskuussa ja heinäkuussa 2019. Rakennustarkastuspäällikön 25.11.2019 päivätyn lausunnon mukaan tehdyt mittaukset piha-alueella eivät ylitä melutasolle asetettuja raja-arvoja päiväsaikaan, eikä todennäköisesti myöskään yöaikaan. Mittaustulokset eivät kuitenkaan osoita sitä, etteikö vesi-ilmalämpöpumpun käyntiääni aiheuttaisi ääntä, joka koetaan häiritseväksi. Jatkuva monotoinen ääni voi aiheuttaa myös haittoja. Rakennustarkastuspäällikkö *suosittelee*, että ulkoyksikön eteen asennetaan meluste, melusieppo, joka imee itseensä äänet ja suuntaa ääniaallot pois valittajien piha-alueelta. Parempi vaihtoehto olisi, että ulkoyksikkö asennetaan rivitalon päätyyn, jolloin laitteen käyntiääni ei suoraan suuntaudu valittajien piha-alueelle. Tässäkin tapauksessa olisi hyvä asentaa meluste valittajien pihalle päin. Rivitaloyhtiö ei katsonut tarpeelliseksi rakentaa meluestettä ilmavesilämpöpumpun ulkoyksikön eteen tai siirtämään sitä toisaalle.

Valittajat tekivät 3.1.2020 päivätyn hakemuksen terveydensuojeluviranomaiselle. Hakemuksessa vaadittiin, että terveydensuojeluviranomainen velvoittaa rivitaloyhtiön siirtämään ilmavesilämpöpumpun terveystaitan poistamiseksi. Hakemuksessa kerrottiin myös rakennustarkastuspäällikön tekemistä ulkomelumittauksista, jotka eivät valittajien mukaan ollut tehty ympäristöministeriön ympäristömelun ohjeen (1/1995) mukaisesti ja melu on tosiasiallisesti mittaustuloksia suurempi.

Terveystarkastaja teki kiinteistöllä sekä sisällä, että ulkona mittaukset 4.2.2020 ja 29.4.2020. Mittausten perusteella asumisterveysasetuksessa (545/2015) määritellyt päiväajan keskiäänitasot, L_{Aeq} (klo 7–22) ja yöäänitasot L_{Aeq} (klo 7–22) alittuivat, samoin asumisterveysasetuksessa määritellyt pienitaajuisen sisämelun keskiäänitason toimenpiderajat nukkumiseen tarkoitetuissa tiloissa alittuivat.

Ulkona mitatut melun A-painotetut keskiäänitasot melusta valittaneiden tontin oleskelualueilla alittivat valtioneuvoston päätöksen melutason ohjearvoista (993/1992) sekä päiväohjearvon (klo 7–22) 55 dB, että yöohjearvon (klo 22–7) 50 dB. Mittausten perusteella ilmavesilämpöpumppu ei aiheuta terveystaittaa kiinteistöllä 422–418–8–42. Kiinteistönomistajat tekivät mittausraportista vastineen, jonka mukaan mittaukset ja raportti ovat virheellisiä.

Meluhaitta-asiassa pidettiin 16.6.2020 palaveri, jonka tarkoituksena oli käydä läpi eri osapuolten näkemykset meluhaitasta ja olisiko tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin melutasojen alentamiseksi. Palaverissa olivat läsnä valittajat, rivitaloyhtiön edustajat, terveystarkastaja ja rakennustarkastuspäällikkö. Palaverissa ympäristöterveyden terveystarkastaja esitteli valittajien kiinteistöllä tehdyt melumittaukset ja johtopäätökset. Valittajat toivat palaverissa esille vaatimuksensa ilmavesilämpöpumppuun liittyen ja rivitaloyhtiön edustajat katsoivat, etteivät he ole velvollisia ryhtymään toimenpiteisiin melutason alentamiseksi. Koska riidanalaisessa asiassa ei päästy yhteisymmärrykseen, rakennustarkastuspäällikkö kehotti valittajia tekemään asiasta kirjallisen vaatimuksen, johon rivitaloyhtiö voi antaa kirjallisen vastineen.

Riidan alainen asia käsiteltiin kaupunginhallituksen lupajaostossa 20.07.2020 § 67 (Dnro 393/10.03.00.08/2020). Kaupunginhallituksen lupajaosto ei katsonut voivansa velvoittaa rivitaloyhtiötä rakentamaan meluestettä tai siirtämään ilmavesilämpöpumpun ulkoyksikköä toisaalle, koska tehtyjen mittausten perusteella melutason toimenpiderajat eivät ylity. Lupajaosto katsoi, ettei ilmavesilämpöpumpun melutaso nykyisellään aiheuta kohtuutonta haittaa naapurille. Valittajien vaatimus hylättiin.

Valittajat valittivat kaupunginhallituksen lupajaoston päätöksestä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Itä-Suomen hallinto-oikeus kumosi lupajaoston päätöksen ja palautti asian uudelleen käsittelyyn (28.12.2020 Dnro 01828/20/5151). Hallinto-oikeus arvioi, että valituksenalainen päätös on asiassa esitetty selvitys huomioon ottaen sisällöltään niin sekava, ettei valituksenalaisen päätöksen perusteella ole arvioitavissa, mitä asiaa Lieksan kaupungin kaupunginhallituksen lupajaoston on ollut tarkoitus käsitellä ja mihin asiaan valituksenalainen päätös on tarkoitettu ratkaisuksi. Asiaa käsitellessään lupajaoston tuli ottaa huomioon hallintolain 8 §:n säännös ja arvioitava, onko asia lisäksi siirrettävä toimivaltaiselle viranomaiselle terveydensuojeluasiana käsiteltäväksi.

Kaupunginhallituksen lupajaosto käsitteli asian uudelleen 4.2.2021 § 12. Päätöksessään lupajaosto ei katsonut voivansa käsitellä ja ratkaista valittajien terveydensuojelulakiin perustuvaa vaatimusta rivitaloyhtiön velvoittamiseksi rakentamaan meluestettä tai siirtämään ilmavesilämpöpumpun ulkoyksikkö toisaalle. Vaatimus jätettiin lupajaoston toimivaltaan kuulumattomana asiana tutkimatta. Hallintolain 8 §:ssä säädetty huomioiden asia siirrettiin toimivaltaisen viranomaisen Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän ympäristöterveyden käsiteltäväksi.

Valittajat lähettivät 9.2.2021 toimenpidepyynnön Pohjois-Karjalan ympäristöterveydelle, jossa he vaativat, että ympäristöterveys suorittaa ympäristönsuojelulain 45 §:ssä (?) tarkoitetun tarkastuksen kiinteistön 422-418-8-42 epäiltyä meluhaittaa koskevassa asiassa. Pohjois-Karjalan ympäristöterveys suoritti kiinteistön sisätiloissa melumittaukset 26.3.2021 sekä 9.12.2021. Mittauksien perusteella ilmalämpöpumpusta ei aiheudu terveydensuojelulain mukaista terveyshaittaa aiheuttavaa meluhaittaa kiinteistön sisätiloissa. Ympäristöterveys ei ottanut kantaa ympäristönsuojelulain mukaiseen haitan arviointiin, koska toimivaltainen viranomaisasiassa on Lieksan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen.

Lieksan kaupungin ympäristönsuojeluun saapui 16.2.2021 päivätty hakemus ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaisen hallintopakkomääräyksen antamiseksi meluhaitan poistamista koskevassa asiassa. Hakemuksen mukaan laitteen päästämä melu vähentää elinympäristön terveellisyyttä erityisesti hakijoiden kiinteistöllä, jota kohden ulkoyksikkö on suunnattu. Melu vaikuttaa hakijoiden terveyteen häiritsemällä nukkumista yöllä, sillä laitteen päästämä ääni kuuluu selvästi myös rakennuksen sisälle makuuhuoneeseen. Kaupunginhallituksen lupajaosto hylkäsi hakemuksen 1.4.2021 § 35. Lupajaosto perusteli päätöstään muissa viranomaisissa tehtyjen mittausten ja selvitysten perusteella, ettei kiinteistöllä esiinny sellaista meluhaittaa, josta voitaisiin antaa YSL 175 § tai 180 § mukaiset määräykset. Sisällä olevaan meluhaittaan lupajaosto totesi, että se kuuluu terveydensuojeluviranomaisen toimivaltaan.

Lupajaoston päätöksestä 1.4.2021 § 35 valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen, joka kumosi lupajaoston päätöksen ja palautti asian uudelleen käsiteltäväksi 27.6.2022 päätös 769/2022 (Dnro 20560/03.04.04.19/2021).

Vaasan hallinto-oikeus evästi lupajaostoa, että ennen asian uudelleen ratkaisemista, on arvioitava yksityiskohtaisesti tehtyjen melumittausten edustavuus ja epävarmuustekijöiden vaikutus melumittaustuloksiin sekä kuvattava ja arvioitava riittävän seikkaperäisesti melun häiritsevyys ja siihen vaikuttavat tekijät. Tarvittaessa arvioinnin tueksi on tehtävä esimerkiksi edustava mittaus.

Lieksan kaupungin ympäristösuojelusihteeri tilasi melumittauksen ulkopuoliselta toimijalta. Hakijoiden kiinteistöllä suoritettiin Bido Oy:n toimesta melumittaus 22.11.2022. Lieksan kaupungin ympäristösuojelusihteeri ja häiriötä kokevan kiinteistön edustaja olivat mittauksissa läsnä. Tilaisuudesta on Bido Oy:n laatima melumittausraportti, joka on päivätty 1.1.2023. Lupajaosto teki hallintopakkomääräyksen antamisesta päätöksen 02.03.2023 § 19, jossa se hylkäsi hakemuksen. Lupajaosto katsoi päätöksessään, että ilmavesilämpöpumpun tuottama ääni ei ole sellainen ääni, joka aiheuttaa ympäristönsuojelulain 5 §:n 2 momentin mukaista haittaa tai sellaista naapuruussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta räsitusta, että laitteelle pitäisi olla ympäristölupa YSL 27 §:n perusteella, eikä siitä näin ollen voida antaa YSL 175 §:n mukaista määräystä eikä siitä voida antaa YSL 180 §:n mukaista yksittäistä määräystä. Asia tulisi ratkaista muulla keinoin kuin ympäristönsuojeluviranomaisessa. Päätöksessä ei otettu huomioon aiempia melutasomittauksia, koska niitä ei ollut suoritettu ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti. Päätös on toimitettu Vaasan hallinto-oikeudelle 3.4.2023.

Lausunto valittajan esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin

Mittausten aikana oli -5 °C ja ilmavesilämpöpumppu toimi öljylämmityksen kanssa rinnakkain. Mittausajankohtana kiinteistöllä ei ollut lunta eikä kasvillisuutta. Tuuli oli heikko ja tuulen suunta oli mittausten kannalta hyvät. Mittaustulokset vastasivat tilannetta, jossa ilmavesilämpöpumppu olisi käytössä yhtäjaksoisesti ympäri vuorokauden optimaalisissa meluolosuhteissa (häiritsevyys). Mittaustulosten perusteella voidaan siis todeta, että todellinen keskiäänitaso ($L_{Aeq} 15h$) on mitattuja tuloksia pienempi.

Mittausten perusteella on todettu, ettei VNP (993/1992) päiväohjearvot ylity kummallakaan mittauspisteellä. Mittauspisteellä 1 yöohjearvo ylittyy. Ottaen kuitenkin huomioon mittaustaikojen sijainnin sekä sen, että lämpimän käyttöveden kulutus laskee yöllä, on yölliset mittauserot todennäköisesti nyt mitattuja arvoja pienempiä. Lisäksi voidaan ottaa huomioon se, että oleskelu piha-alueella on todennäköisempää lämpimään vuoden aikaan, jolloin laite käy vähemmän, lämmittäen vain käyttövedettä. Laitteen tuottama ääni on hyvin tasaista huminaa eikä äänessä ole melupiikkejä. Ulkoyksikön välittömässä läheisyydessä on asuinhuoneistoja, eivätkä he ole kokeneet samanlaista haittaa laitteesta kuin valittajat. Näin ollen lupajaosto katsoo edelleen, että kyseessä ei ole sellainen ääni, josta aiheutuisi ympäristönsuojelulain 5 §:n 2 momentin tarkoittamaa ympäristön pilaantumista tai sellaista naapuruussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta räsitusta, että laitteelle pitäisi olla ympäristölupa YSL 27 §:n perusteella.

Lupajaosto ei ole päätöksessään arvioinut ilmavesilämpöpumpun ulkoyksikön sijoituspaikan valintaa ja sen vaikutusta siihen, millaista melutasoa voidaan pitää kohtuullisena. Lupajaosto arvioi päätöksessään nyt kyseissä olosuhteissa olevaa tilannetta ja sitä, että onko kyseessä sellainen ympäristön pilaantuminen, josta tulisi antaa YSL 175 tai 180 §:ien mukainen hallintopakkomääräys.

Valittajat esittävät virheellisesti hallinto-oikeudelle, ettei ulkoyksikön ja kiinteistön välillä ole ääntä vaimentavaa kasvillisuutta. Kiinteistöjen välissä on puita, pensaita ja nurmikkoja. Talvella usein myös lunta. Päätöksen perusteena tehty melumittaus on tehty nimenomaan sellaiseen aikaan, ettei kasvillisuutta esiinny, jotta saadaan mitattua mahdollisimman esteettömät ja häiriöttömät mittaukset.

Valituksessaan valittajat vetoavat Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 25.4.2018 antamaan ratkaisuun 18/0095/2. Kyseistä ja nyt käsillä olevaa tapausta ei voi vertailla keskenään, koska tilanne on ollut aivan erilainen. Tapauksessa laitteet ovat olleet tuotantotilojen jäähdyttimiä, joita käytetään lämpimään vuoden aikaan, jolloin pihalla oleskelu on todennäköisempää. Hallinto-oikeus on päätöksessään todennut, että vaikka melun keskiäänitason ohjearvojen on mittauksin todettu alittuvan, saattaa melusta sen luonteen vuoksi aiheutua kohtuutonta rasitusta. Melumittauksissa on todettu, että toiminnasta aiheutuu keskiäänitasoon verrattuna korkeita melupiikkejä, jotka haitankärsijöiden mukaan ovat kovia pamahduksia. Pamahdukset herättävät mm. öisin.

Valittajat toteavat hallinto-oikeudelle seuraavasti: *"Melu on erityisen häiritsevää pihapiirissä, mutta se kantautuu myös sisälle rakennukseen. Melu häiritsee nukahtamista, minkä lisäksi käyntijaksojen välillä melun häviäminen ja alkaminen uudelleen herättää unesta. Näin tapahtuu useita kertoja yön aikana."*

Kiinteistön sisämeluja on mitattu yhteensä viisi kertaa terveysuojeluviranomaisen toimesta, joka on toimivaltainen viranomaisen arvioimaan sisämeluja. Viimeisimmät mittaukset ovat olleet ulkomelumittausta edeltävänä viikonloppuna 18.–21.11.2022. Mittauksien sekä aistinvaraisten arvioiden perusteella vesi-ilmalämpöpumpusta ei aiheudu terveyshaittaa aiheuttavaa meluhaittaa kiinteistön sisätiloissa. Valittajat ovat tehneet terveysuojeluviranomaisen päätöksestä valituksen Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.

Valituksessaan Vaasan hallinto-oikeudelle valittajat vaativat Lieksan kaupunkia korvaamaan oikeudenkäyntikulunsa. Lieksan kaupunginhallituksen lupajaosto vaatii, että valittajan oikeudenkäyntikuluvaatimus tulee hylätä perusteettomana.

Yhteenvetona Lieksan kaupunginhallituksen lupajaosto toteaa, että valittajien vaatimuksella ei ole perusteita. Lieksan kaupunginhallituksen lupajaosto esittää Vaasan hallinto-oikeudelle, että valittajan vaatimukset tulee hylätä kaikilta osin perusteettomana ja pysyttää lupajaoston päätös. Mikäli hallinto-oikeus kuitenkin katsoo, että lupajaoston päätös tulee kumota, lupajaosto pyytää, että Vaasan hallinto-oikeus tekee velvoittavan päätöksen, että tämä vuosia kestänyt asia saataisiin lopulta päätökseen.

Esittelijä	Ympäristönsuojelusihteri
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallituksen lupajaosto päättää:</p> <ol style="list-style-type: none">1. antaa esittelytekstin mukaisen selostuksen asiasta sekä lausunnon kaupunginhallituksen lupajaoston päätöksestä 2.3.2023 § 19 tehtyyn valitukseen Vaasan hallinto-oikeudelle.2. hylätä valittajan vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta perusteettomana.
Päätös	<p>Kaupunginhallituksen lupajaosto päätti:</p> <ol style="list-style-type: none">1. antaa esittelytekstin mukaisen selostuksen asiasta sekä lausunnon kaupunginhallituksen lupajaoston päätöksestä 2.3.2023 § 19 tehtyyn vaalitukseen Vaasan hallinto-oikeudelle.2. hylätä valittajan vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta perusteettomana. <p>Merkittiin, että kaupunginjohtaja Jarkko Määttänen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 15.40.</p>
Lisätietoja	Ympäristönsuojelusihteri Tuula Tirronen, p. 040 1044 795, tuula.tirronen(at)lieksa.fi
Jakelu	Vaasan hallinto-oikeus